

На основу Амандмана LXXXII тачка б) ст. 5. и 6. на Устав Републике Српске, члана 115. Устава Републике Српске и члана 60. став 2. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске, на сједници одржаној 6. септембра 2023. године, д о н и ј е л о ј е

ОДЛУКУ

Утврђује се да је Одлуком о избору члана Комисије за жалбе, број: 02/1-021-694/23, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Трећој редовној сједници одржаној 21. јуна 2023. године, повријеђен витални национални интерес конститутивног бошњачког народа.

Образложење

Предсједавајућа Вијећа народа Републике Српске доставила је 7. јула 2023. године Уставном суду Републике Српске - Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број: 03/1-011-335/23 од 7. јула 2023. године којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Одлуци о избору члана Комисије за жалбе, број: 02/1-021-694/23, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Трећој редовној сједници одржаној 21. јуна 2023. године. Уз наведени акт достављена је предметна одлука, Одлука о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа са образложењем број: 03/8.02-3-20/23 од 26. јуна 2023. године, те Амандман са образложењем под бројем: 03/8.02-3-20/23-1 од 3. јула 2023. године који је Клуб делегата бошњачког народа поднио на ову одлуку. У акту предсједавајуће Вијећа народа се наводи да је Народна скупштина Републике Српске на Трећој редовној сједници, одржаној 21. јуна 2023. године, изгласала Одлуку о избору члана Комисије за жалбе, број: 02/1-021-694/23, те је, сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске, ова одлука достављена на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Клуб делегата бошњачког народа је поменути акт одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа, јер сматра да је овом одлуком повријеђен витални национални интерес тог народа. С обзиром на то да Вијеће народа Републике Српске није постигло сагласност свих клубова поводом предметне одлуке, као ни Заједничка комисија Народне скупштине и Вијећа народа, питање је прослијеђено Уставном суду Републике Српске - Вијећу за заштиту виталног интереса да одлучи да ли је Одлуком о избору члана Комисије за жалбе, број: 02/1-021-694/23, повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Уз наведени акт предсједавајуће Вијећа народа од 7. јула 2023. године, Суду је достављен извод из стенограма са другог наставка Треће редовне сједнице Народне скупштине Републике Српске одржане 21. јуна 2023. године (дио који се односи на тачку дневног реда Избор и именовања), извод из стенограма са Четврте сједнице Вијећа народа Републике Српске одржане 4. јула 2023. године (дио који се односи на оспорену одлуку), те извод из стенограма са друге сједнице Заједничке комисије Народне скупштине Републике Српске и Вијећа народа Републике Српске, одржане 6. јула 2023. године (дио који се односи на усаглашавање ставова поводом изгласане одлуке).

У образложењу Одлуке о покретању поступка заштите виталног националног интереса

бошњачког народа наведено је да Клуб делегата бошњачког народа сматра да оспорена одлука, с обзиром на то да не осигурава право конститутивних народа да буду адекватно заступљени у органима власти, те крши једнакост у процесу доношења одлука, представља повреду виталног националног интереса бошњачког народа у смислу члана 70. Устава Републике Српске, који је допуњен Амандманом LXXVII, став 6. ал. 1, 4, 5. и 9. Наиме, у овом образложењу се истиче да је неспорно да кандидат који је оспореном одлуком изабран у Комисију за жалбе има највише додијељених бодова током процеса интервјуисања, али наводе да је том одлуком заокружен процес избора чланова у ову комисију, те да у њој сада нема ниједног представника бошњачког конститутивног народа, иако је у процедури избора чланова било пријављених кандидата Бошњака који су испуњавали услове предвиђене конкурсом. С тим у вези, Клуб делегата бошњачког народа је указао на одредбе члана 14. став 6. Закона о спречавању сукоба интереса у органима власти Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 78/08 и 52/14), те Амандманом И на оспорену Одлуку о избору члана Комисије за жалбе предложио избор Меле Карић за члана ове комисије.

На захтјев Вијећа за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске, Вијеће народа Републике Српске је 26. јула 2023. године доставило изјаву Меле Карић да припада бошњачком конститутивном народу, а Народна скупштина Републике Српске 31. јула 2023. године документацију из које произлази да предсједник Комисије за жалбе те постојећа три члана припадају српском конститутивном народу, као и да овом народу припада и изабрани кандидат Зорана Кисић.

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће је на сједници одржаној 8. августа 2023. године донијело Рјешење број УВ-3/23 којим је утврђено да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа у Одлуци о избору члана Комисије за жалбе број: 02/1-021-694/23, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Трећој редовној сједници одржаној 21. јуна 2023. године.

Сагласно члану 50. ст. 2. и 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" бр. 114/12, 29/13 и 90/14), Вијеће је 8. августа 2023. године Клубу делегата српског народа и Клубу делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске, као и Народној скупштини Републике Српске доставило на одговор поменуто рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа.

Народна скупштина Републике Српске, Клуб делегата српског народа и Клуб делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске нису доставили одговор на рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа.

У допису од 10. августа 2023. године Народна скупштина Републике Српске је обавијестила Суд да се сједнице Народне скупштине, сходно одредбама члана 113. ст. 2. и 3. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 66/20), одржавају у периодима од 1. септембра до краја децембра (јесење засједање) и од 22. јануара до краја јула (прољећно засједање), као и да се ван ових рокова редовне сједнице у правилу не одржавају, а самим тим ни сједнице радних тијела Народне скупштине, па ни Одбора за уставна питања, те да наведено узме у обзир приликом утврђивања мериторне

одлуке у овом предмету. Уз то, у овом допису је напоменуто да Народна скупштина сматра да су материјали који су прослијеђени Вијећу народа Републике Српске у овом предмету и материјали који су прослијеђени Суду од стране Вијећа народа, након одржане сједнице Заједничке комисије, као и тражена допуна документације која је достављена 31. јула 2023. године, довољна основа за даље вођење поступка пред Уставним судом Републике Српске ради доношења мериторне одлуке.

Одлуку о избору члана Комисије за жалбе број: 02/1-021-694/23 Народна скупштина Републике Српске изгласала је на Трећој редовној сједници одржаној 21. јуна 2023. године, на основу члана 70. став 1. тачка 8. Устава Републике Српске, члана 58. став 1. тачка 5. и члана 181. став 2. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 66/20), те члана 17. Закона о спречавању сукоба интереса у органима власти Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 73/08 и 52/14), а након разматрања Извјештаја Комисије за избор и именовање Народне скупштине Републике Српске. Овом одлуком је за члана Комисије за жалбе изабрана Зорана Кисић (члан 1), те је прописано да ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“ (члан 2).

У поступку оцјењивања да ли је оспореном одлуком дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког народа Вијеће је, прије свега, имало у виду да је Уставом Републике Српске утврђено: да Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској (став 4. Амандмана LXVII на Устав Републике Српске којим је замијењен члан 1. Устава Републике Српске који је замијењен Амандманом XLIV), да се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних интереса конститутивних народа (члан 5. став 1. алинеја 2), да су грађани равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки су пред законом, те уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство (члан 10), те да Република уређује и обезбјеђује, поред осталог, организацију, надлежности и рад државних органа, као и друге односе од интереса за Републику (тач. 10. и 18. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68).

Такође, Вијеће је имало у виду Амандман LXXVII на Устав Републике Српске, којим је допуњен члан 70. Устава и којим су витални национални интереси конститутивних народа дефинисани као остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права конститутивних народа у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе, територијална организација, систем јавног информисања, као и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматрају двије трећине једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа, као и Амандман LXXXV на Устав Републике Српске, којим је допуњен члан 97. Устава и којим је утврђено да ће

конститутивни народи и група остали бити заступљени у јавним институцијама Републике Српске и да ће се таква пропорционална заступљеност, као уставни принцип, базирати на попису из 1991. године, док се Анех 7. у потпуности не спроведе, у складу са Законом о државној служби Босне и Херцеговине; да ће се овај општи принцип прецизирати ентитетским законима, у складу са регионалном етничком структуром ентитета и да ће ти закони утврдити конкретне рокове и да су „јавне институције“ министарства у Влади Републике Српске, општински органи власти, окружни и општински судови у Републици Српској.

Поред наведеног, Вијеће је приликом разматрања наведеног захтјева узело у обзир и одредбе Закона о спречавању сукоба интереса у органима власти Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 73/08 и 52/14), којим је, између осталог, прописано: да Републичка комисија за утврђивање сукоба интереса значи Републичку комисију за утврђивање сукоба интереса Републике (у даљем тексту: Комисија) (члан 4. тачка д), да поступак за утврђивање сукоба интереса спроводи Комисија, као независни орган, те да Комисију образује Народна скупштина (члан 13), да Комисија има предсједника и шест чланова које на приједлог надлежног скупштинског тијела, на период од четири године, уз могућност поновног избора бира Народна скупштина Републике Српске и да ће у састав Комисије бити изабрана лица из реда сва три конститутивна народа, под условом да се на јавни конкурс пријаве кандидати који испуњавају услове јавног конкурса (члан 14. ст. 1, 2. и 6), да се против првостепене одлуке Комисије жалба може изјавити Комисији за жалбе, која има предсједника и четири члана које именује Народна скупштина на период од четири године, те да за предсједника и чланове Комисије за жалбе могу бити именована лица која испуњавају услове из члана 14. ст. 3, 4, 5, 6. и 7. овог закона (члан 17. ст. 1, 2, 3. и 4).

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, оспорене одлуке, као и навода Клуба делегата бошњачког народа, те документације коју су доставили Вијеће народа Републике Српске и Народна скупштина Републике Српске, Вијеће је утврдило да је оспореном Одлуком о избору члана Комисије за жалбе број: 02/1-021-694/23 повријеђен витални национални интерес конститутивног бошњачког народа.

Приликом овакве оцјене Вијеће је, прије свега, имало у виду да је Републичка комисија за утврђивање сукоба интереса независни орган који образује Народна скупштина Републике Српске, те да Народна скупштина, на приједлог надлежног скупштинског тијела, бира предсједника и шест чланова Комисије, као првостепеног органа, те предсједника и четири члана Комисије за жалбе, као другостепеног органа. Међутим, Вијеће је, и поред тога што је наведена комисија независни орган, дакле није орган законодавне, извршне или судске власти, за које, према члану 70. Устава, који је допуњен Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске, постоји утврђена обавеза адекватне заступљености конститутивних народа, утврдило да је Народна скупштина, приликом доношења оспорене одлуке, поступала супротно ставу 4. Амандмана LXVII на Устав Републике Српске којим је замијењен члан 1. Устава, према којем Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској, као и члана 5. став 1. алинеја 2. Устава, према којем се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити

виталних интереса конститутивних народа. Наиме, по оцјени Вијећа, наведене уставне одредбе представљају једно од основних начела на којима је утемељен Устав Републике Српске, те се исте, с обзиром на њихово мјесто у Уставу (Глава И - Основне одредбе) и значај конститутивности народа у уставном уређењу Републике Српске, не могу заобилазити јер имају значај обавезујућих правних норми. У вези са наведеним је и Закон о спречавању сукоба интереса у органима власти Републике Српске, који је релевантан за избор предсједника и чланова Комисије, као првостепеног органа и Комисије за жалбе, као другостепеног органа, и који захтијева поштовање принципа равномјерне заступљености конститутивних народа, односно прописује да ће у састав Комисије бити изабрана лица из реда сва три конститутивна народа, под условом да се на јавни конкурс пријаве кандидати који испуњавају услове јавног конкурса (члан 14. став 6. и члан 17. став 4).

Имајући у виду изложено, као и да је у Образложењу које је достављено уз Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа наведено да је у процедури избора чланова Комисије за жалбе било пријављених Бошњака који испуњавају услове предвиђене конкурсом, те да је на основу документације која је достављена од стране Вијећа народа Републике Српске и Народне скупштине Републике Српске утврђено да кандидат Мела Карић припада бошњачком конститутивном народу, а предсједник Комисије за жалбе и постојећа три члана, као и изабрани кандидат Зорана Кисић српском конститутивном народу, Вијеће је оцијенило да се избором представника српског народа за члана Комисије за жалбе доводи конститутивни бошњачки народ у неравноправан положај у уживању права зајемчених Уставом, односно да је оспореном одлуком повријеђен уставни принцип садржан у члану 1. Устава, који је замијењен Амандманом XLIV, а који се замјењује Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске, према коме Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској, као и принцип обезбјеђивања националних равноправности и заштите виталних националних интереса из одредбе члана 5. алинеја 2. Устава.

Узимајући у обзир изложено Вијеће је утврдило да је Одлуком о избору члана Комисије за жалбе, број: 02/1-021-694/23, повријеђен витални национални интерес конститутивног бошњачког народа из ал. 4. и 9. Амандмана LXXVII на Устав којим је допуњен члан 70. Устава, којим су организација органа јавне власти и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматра 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа. На основу изложеног одлучено је као у изреци ове одлуке.

Ову одлуку донијело је Вијеће за заштиту виталног интереса у саставу: предсједавајући Вијећа Златко Куленовић, предсједник Суда мр Џерард Селман и судије: Светлана Брковић, Амор Букић, проф. др Радомир В. Лукић, проф. др Иванка Марковић и академик проф. др Снежана Савић.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ

Вијећа за заштиту виталног интереса
Уставног суда Републике Српске
Златко Куленовић

Број: УВ-2/23

6. септембар 2023. године